

Protocol dalla radunanza communal digl cumegn da Surses digls 27 da matg 2019 (nr. 02-2019)

Li ed oura	Sala da cumegn a Savognin, allas 20.00
Preschaints:	146 votantas e votants (pluralitad absoluta: 74)
Presidi:	Leo Thomann, mastral
Actuar:	Beat Jenal, scrivant da cumegn

1. Bavagnaint ed elecziun digls dombravouschs

Igl mastral Leo Thomann benevainta tot las persungas preschaintas e constatescha tgi la radunanza communal odierna è neida convocada conform alla constituziun, uscheia tgi ella è cumpetenta da decider.

Objecziuns cunter la glista da tractandas na vignan betg fatgas, uscheia tgi chella vala scu approvada.

Scu dombravouschs vignan proponias ed eligias cun gronda pluralitad Ivan Brenn, Thomas Eigensatz, Roger Janett e Patrick Thurner.

2. Protocol dalla radunanza communal digls 18 da mars 2019

Igl mastral orientescha tgi igl protocol dalla radunanza communal digls 18 da mars 2019 seia sto exponia per invista digls 11 d'avregl anfignen igls 10 da matg 2019 an canzleia communal. Igl madem taimp seia igl protocol er sto publitgia sen la pagina d'internet digl cumegn. Durant igl termin d'exposiziun da 30 deis na seian antradas nignas objecziuns, uscheia tg'igl protocol vigna per consequenza declaro scu approvo.

3. Credit da fr. 975'000.00 per la compra digl bietg dalla telecabina viglia e diversas parcelas a Schinect e Ferbra, Savognin, an possess dalla Pendicularas Savognin SA

La Pendicularas Savognin SA posseda a Schinect e Ferbra a Savognin igls suandonts bagn funsils: parcella nr. 3894 tgi cumpeggia igl bietg dalla telecabina viglia e conturn cun ena surfatscha totala da 1'912 m² [zona masdada per pendicularas]; parcella nr 3220 cun ena surfatscha da 6907 m² [zona d'agricultura surpusada da zona pigl sport d'anviern]; parcella nr. 3953 cun ena surfatscha da 1'692 m² [zona da parcar]; e la parcella nr. 4059 cun ena surfatscha da 1'005 m² [zona masdada per pendicularas].

Igl mastral menziunescha tgi per las pendicularas na seian chellas parcelas betg ple da grond nez, cuncheigl tgi la telecabina tgi geva da Schinect a Radons seia gio siva da blers onns betg ple an funcziun. Igl bietg dalla telecabina viglia vigna oz angal anc duvro scu deposit da material. Per igl cumegn fissan igl bietg dalla telecabina e las parcelas menziunadas perancunter da gronda muntada strategica. Percheigl vegia la suprastanza mano tractativas cun igls responsabels dalla Pendicularas Savognin SA per cumprar chels bagn funsils. Ins seia alloura sa cunvagnias sen igl prietsch cumplessiv da fr. 975'000.00. Chel prietsch para bagn ot, i seia pero da considerar tgi igl cumegn vegia la pussebladad da zonar anturn las parcelas tenor igl sies basigns.

Pendentia seia pigl mument anc la dumonda dalla compra dalla parcella agricola 3220. Tenor igl inspektorat da codesch funsil e register da commers na possa agl cumegn betg neir mess an

vista la lubientscha da cumprar chella parcella. Gl'amprem seiigl da vurdar schi en pour seia interesse vedlonder. Percheigl vegian las pendicularas ossa gia scretg or da vender chella parcella. Per cass tgi dat en pour tgi è interesse ve dalla compra, niss la suprastanza siva a tractar directamaintg cun chel pour per pudeir cumprar la parcella u aglmanc ena part da 2500 m² tg'igl cumegn duvress per igl sies adiever.

Puncto adiever dallas parcellas infurmescha igl mastral tgi la suprastanza preveia d'ena vart da transfurmar igl bietg dalla telecabina an en luvratori communal. Tras chegl ins pudess schliier igl luvratori actual tgi seia integro aint igl bietg dalla sala da cumegn a Grava. Er igl biro digl manader digls sarvetschs tecnics tgi sa catta actualmointg ainten l'anterioura tga communal a Savognin pudess neir scaso ainten chel bietg. Pinavant fissigl previa d'eriger segl taragn davant la deponia da rusment a Davos Fallung ena tgesa da parcar da ples alzadas sur tera, daclera igl mastral. Adatto fiss la zona er per realisar en scoldamaint a distanza, tgi pudess neir duvro an vista alla sanaziun totala dalla tgesa da scola Grava a Savognin, ma er digl hotel planiso a Grava e naturalmointg er da interessents privats.

Dalla discussiun daverta fon tschintg persungas adiever. Ellas èn tottas cunter la compra digls bagnis funsils. Tgavazzigns digls votums èn:

- prietsch per las parcellas ed an spezial pigl bietg dalla telecabina viglia è bler mengia ot.
- igl bietg è mal an rap e betg adatto per igl transfurmar an luvratori communal. Tgunsch seia igl bietg er contaminò d'asbest e fiss da sbuar.
- igl li è betg adatto per far igl luvratori communal. Tant duple tgi sen la parcella vaschigna seia an planisaziun en nov hotel.
- avant da piglier ena decisiun an tgossa duess la suprastanza elaborar en plan d'investiziuns pigls proxims onns.
- zonar anturn las parcellas seia ozande betg ple schi simpel. Gist igl noss cumegn vegia anc zonas da biagier bler mengia grondas.
- parcadis mantgan a Savognin surtot per lung digl Stradung. Igl li a Davos Fallung seia bler mengia gliunsch davent digl center.
- cun schlarger la purscheida digl bus da sport ins pudess er redutgier igl traffic ed an chel senn er igl basigns da parcadis a Grava e Leesch.

Ultra da chegl vign fatg la proposta da far la votaziun sot scrutini.

Igl mastral rasponda mintgamai agls votums cun declarar la situaziun ord vista dalla suprastanza. Siva metta el an votaziun la proposta da manar tras la votaziun sot scrutini. Chella proposta vign acceptada cun 83 vouchs, considerond tgi tenor constituziun dovrigl las vouchs d'ena quarta digls votants preschaints.

Resultat dalla votaziun sot scrutini:

La proposta dalla suprastanza da cumprar dalla Pendicularas Savognin SA igls bagnis funsils nr. 3894, Schinect; nr 3220, Ferbra; nr. 3953, Ferbra; e nr. 4059, Schinect; pigl prietsch da fr. 975'000.00 vign negada cun 112 cunter 31 vouchs.

4. Dumonda digls conjugals Tanja e Rudolf Amacher da cumprar ena surfatscha parziala dalla parcella da biagier nr. 5201, Badogna, Cunter, an possess digl cumegn da Surses, per construeir ena tgesa d'abitar (domicil primar)

Igls conjugals Tanja e Rudolf Amacher dumondan agl cumegn da pudeir cumprar ena surfatscha da 959 m² dalla parcella nr. 5201, Badogna, a Cunter per construeir per els ena tgesa d'abitar. Chella part dalla parcella sa catta ainten la zona d'abitar 2. Las cundiziuns per la vendita da taragn dalla surfatscha parziala a Badogna èn regladas ainten la lescha per la cunsigna da taragn an dretg da biagier e per la vendita da taragn, relascheda digl anteriour cumegn da Cunter. Sa

basond alla furmla stipulada ainten chella lescha per calcular igl prietsch da compra, è chel nia fixo sen fr. 120.00/m², orientescha igl mastral.

Pinavant infurmescha igl mastral davart las otras cundiziuns fixadas ainten la lescha menziunada soura, tgi èn d'observar tar ena eventuala vendita da taragn a Badogna, scu p.ex. l'obligaziun da piglier domicil stabel a Cunter per aglmanc 25 onns ed igl fatg tg'igls cumpraders na dastgan betg disponer d'en oter bagn funsil a Cunter. Igls conjugals Amacher possedan actualmaintg en'abitaziun a Cunter. Per pudeir comprar la surfatscha giavischeida dalla parcella nr. 5201 vegian els perchegl da vender lour abitaziun, daclera igl mastral.

La cumpetenzza da vender taragn da biagier da parcella nr. 5606 a "Nalonder", da parcella nr. 5206 a "Sur Meir" e dalla parcella parziala nr. 5201 a "Badogna" è tar la radunanza communal. En dretg per la compra d'ena parcella da biagier numnada n'exista betg.

Ord vista dalla suprastanza na dettigl nignas objecziuns da vender la surfatscha giavischeida da 959 m² agls conjugals Amacher, menziunescha igl mastral. Els vegian pero da neir siva a tottas cundiziuns prescretgas dalla lescha per la cunsigna da taragn an dretg da biagier e per la vendita da taragn, relascheda digl anteriour cumegn da Cunter.

Dalla discussiun daverta na vign betg fatg adiever.

Resultat dalla votaziun:

Sen proposta dalla suprastanza decida la radunanza communal cun 144 vuschs e sainza cuntervusch da vender agls conjugals Tanja e Rudolf Amacher ena surfatscha da 959 m² da parcella nr. 5201, Badogna, a Cunter, pigl prietsch da fr. 120.00/m² e conform allas cundiziuns fixadas ainten la lescha per la cunsigna da taragn an dretg da biagier e per la vendita da taragn, digl anteriour cumegn da Cunter.

5. Lescha d'alps, pastgiras e prada digl cumegn da Surses

Gian Sonder, vicemastral e parsoura digl departamaint d'agricultura daclera an sia introducziun tg'igl cumegn da Surses vegia da harmonisar sivamang tot las leschas digls cumegns uriunds. Schi dei tgi na vigna betg relaschea ena nova lescha correspondententa digl cumegn da Surses, valan mintgamai las singulas leschas digls cumegns uriunds. La lescha d'alps, pastgiras e prada tgi vigna preschentada chesta seira seia neida elaborada an consultaziun cun igl cunsiglieder digl post spezialiso per l'economia alpestra digl Plantahof.

Siva vo igl vicemastral tras artetgel per artetgel cun dar la pussebladad da far dumondas.

Or dalla radunanza vignan fatgas tranter oter las suandontas remartgas e propostas, tgi Gian Sonder peglia ancunter cun proponer da metter an votaziun las propostas pir alla fegn dalla preschentaziun dalla lescha:

- Werner Wettstein:
 - art. 4 e): proposta da precisar tg'igl schef da departamaint fetscha part angal allas corporaziuns noua tg'igl cumegn seia participo
 - art. 7: proposta da ramplazzar "veias cunfinantas" cun "las veias"
- Roger Janett:
 - art. 5: dumonda schi sa tracta tar igl pled "Robidog" d'ena marca. Schi chegl fiss igl cass, fissigl da duvrrar en oter term
- Bernhard Künzli:
 - art. 7: proposta d'integrar ainten la lescha igl paragraf tgi tar aclas seiigl da far seivs stablas per zavrar taragn privat e pastgira.

- Armando Janett:
 - art. 8: dumonda schi fiss betg pussebel da pretender da far allontanar las seivs da cardungs e betg angal las metter a tera.
- Urs Guetg:
 - art. 14: dumonda tge tgi la construcziun «per grondas investiziuns ins pò dumandar en sustign finanziel agl cumegn» monta concret?
 - art. 16: proposta da stritgier chel artetgel cugl argumaint tg'igl cumegn viglia gio dar a fit tot las alps. Ad el parigl en po surfatg da paer tschains per las alps e siva er anc stueir prestar labour cumegna. Chellas tgossas duessan betg esser ainten la lescha, mabagn aint igls statuts dallas corporaziuns.
- Patric Vincenz constatescha tgi la lescha na seia scu para betg neida discutada ordavant cun igls pertutgias. An consideraziun dallas grondas discussiuns tgi la lescha procura chesta seira e l'oura avanzada propona el da betg tractar la lescha chesta seira mabagn da recusar gl'affar alla suprastanza communal cun l'incumbensa da surluvrar la lescha an consultaziun cun igls pertutgias e da sottametter ella en'otr'eda alla radunanza communal per approvaziun.

Chella proposta da Patric Vincenz vign acceptada dalla radunanza communal cun 112 vuschs cunter 13. Damai ò la suprastanza da surluvrar la lescha e la sottametter ad ena proxima caschung puspe alla radunanza communal per approvaziun.

6. Infurmaziun davart igl project dalla sanaziun totala e digl angrondamaint dalla tgesa da scola Grava a Savognin

Giancarlo Torriani, supstant e parsoura digl cunsegl da scola infurmescha davart igl project da sanar la scola Grava. An sia introducziun daclera'l tgi la tgesa da scola seia neida construeida igl onn 1954 e per consequenza na corresponda l'infrastructura betg ple agls basigns d'ozande. Percheigl ins vegia incumbenso igl architect Meltger Plaz da Savognin d'elaborar en preproject per la renovaziun totala dalla scola. Igl basigns seian nias definis ordavant an consultaziun cun igl manader da scola. Tar igls plans tgi vignan preschantos chesta seira sa tractigl d'en preproject. Adattaziuns seian anc pusseblas. Igl li dalla tgesa da scola duess pero an mintga cass restar a Grava. Alla fegn dallas sias explicaziuns renda el anc attent tgi ena buna e moderna scola seia impurtanta per l'attractivita' digl cumegn scu li d'abitar per famiglias. Siva surdat el igl pled a supstant e parsoura digl departamaint da biagier Toni Sonder. Chel preschainta cun ageid da folias igls plans digls preproject. Igl costs approximativs per la renovaziun totala tenor la varianta preschaintada oz vignan calculos sen 6.78 miu. francs.

La suprastanza seia leda per resungs e propostas or dalla populaziun per uscheia saveir optimar igl project. Igl scopo seia da pudeir sottametter igl affar anc chest aton alla radunanza communal per approvaziun. Previa fissigl alloura d'antschever las lavours la stad 2020 e da las terminar sen l'antschatta digl onn da scola 2021/22.

Allas dus dumondas or dalla radunanza schi seia previa da sarar an futur igl Punt Crap pigl traffic per neir siva agls aspects da siertad dalla scola e schi vigna scretg or ena concorrenza d'architectura per la renovaziun dalla tgesa da scola, na so igl mastral betg anc dar ena rasposta concreta. Chellas dus dumondas seian ancunaschaintas e vegian anc da neir tractadas an detagl dalla suprastanza.

7. Diversas infurmaziuns

Igl mastral infurmescha

- tg'igls 7 da zarcladour vigna salvada a Salouf en'occurrènz d'orientaziun davart la determinaziun digl spazi d'avas. Represchentants dalla STW SA, tgi on elaboro igls meds da planisaziun per incumbensa digl cumegn, vignan ad infurmar davart las ordinaziuns prescretgas digl cantun e las consequenzas pigl cumegn.
- tg'igls 24 da zarcladour vigna salvada la proxima radunanza communal cun tractanda principala igl rendachint 2018.
- davart l'intenziun d'èna gruppaziun d'inoltrar en'iniziativa per introduceir puspe igl surmiran scu lungatg da scola an pe digl rumantsch grischun. Suprastanza e cunsegl da scola èn stos surstos da santeir da chella intenziun. Ins vigna a spitgier anfignen tgi l'iniziativa vigna inoltrada avant da fixar igl ulteriour ager.
- davart l'introducziun dalla «plazza da vischnanca digitala», tgi è neida introduceida an collaboraziun tranter l'uniun Anavant Surses ed igl cumegn. La plattafurma seia activada siva digls 30 da mars 2019.

9. Varia

- *Ruth Giovanoli* renda attent alla tematica actuala dallas antennas da 5G. La reit da 5G cuntigna tenor ella gronds riscs e las consequenzas per la sanadad na seian oz betg anc ancunaschaintas. Ella intimescha percheigl la suprastanza dad eir anturn da maniera fitg precauta cun chesta tematica e per cass tgi igl cumegn vigna confrunto cun ena dumonda concreta per ena antenna cun 5G, d'integrar er la populaziun aint igl process da decisiun.
Igl mastral angraztga pigl votum e peglia gugent ancunter las ponderaziuns dalla votanta.
- *En signour* sa lamainta tgi la radunanza seia neida manada an rumantsch. El propona tgi aglmanc igl cuntign dallas singulas dumondas tgi vignan messas mintgamai an votaziun vigna preschento er an tudestg. El vegia oz mai savia votar percheigl tg'el vegia mai savia tge exact tgi seia sto an votaziun.
Igl mastral infurmescha tg'igl lungatg uffizial digl cumegn seia rumantsch ed uscheia vignan er manadas las radunanzas an rumantsch. Per neir ancunter allas persungas da glianga tudestga vignan fatgas las folias an tudestg. El vigna pero a sa spruar da translatar an futur la dumonda da mintga votaziun er an tudestg.
- *Werner Wettstein* constatescha tgi anfignen avant dus onns davigl mintg'onn l'acziun da tscharieschas e paloias. Chella purscheida seia neida stimada da fitg blera gliout. El fò percheigl la proposta tg'igl cumegn vegia d'introduceir puspe chella purscheida!
Igl mastral rasponda tgi la lavour na stetta an nigra relaziun ple cun igl vantatg per la populaziun. Percheigl vegia la suprastanza decida da betg ple far adiever da chell'acziun. Ultra da chegl ins veglia er sustigneir las buteias localas. Alla fegn accentuescha igl mastral tgi na seia betg pussebel da far propostas per affars tgi la suprastanza vegia gio decida e tgi seian an sia cumpetenza.
- *Adrian Ballat* s'infurmescha danovamaintg davart igl stand dallas lavours per reciclar plastic. Unfans geian mintga venderde sen veia a demonstrar per tgi la politica s'angascha per la protecziun digl ambiant. Ultra da chegl seian nous aint igl Parc dalla nateira Ela e vegian cotras er en'obligaziun da s'angascher tant scu pussebel pigl ambiant.
Igl manader digls sarvetschs tecnics infurmescha tgi el seia per mangs d'evaluar las pussebladads da reciclar plastic. Ins vegia pero anc nigra soluziun cuntantevla. L'interpresa Bühler da Tusang porscha da nov chel sarvetsch ad interessents. A parteir digl 2020 na seia Bühler pero tgunsch betg ple incumbensada cun la dismessa da rusment an noss cumegn.

Avant tgi chella dumonda dalla dismessa da rusment na seia betg reglada, ins viglia naturalmaintg er betg far en contract correspondent cun Bühler.

- *Patric Vincenz* angraztga alla suprastanza per la sia lavour, tgi na seia betg adegna simpla. Nous geian ossa ancunter alla fegn dall'emprema perioda d'uffezi digl cumegn da Surses. El constatescha ena tscherta tema tar la populaziun percheigl tgi ins canoscha betg las fegnameiras e visiuns dalla suprastanza noua tg'ins viglia rivar cugl cumegn. El intimescha percheigl la suprastanza da communitgier daple cun la populaziun e d'integrar tala daple aint igls process da decisiuns, scu p.ex. tar la lescha d'alps, pastgira e prada tgi seia neida preschentada chesta seira.

Cun sa refereir ad art. 22 dalla constituziun communal formulescha el siva la suandonta moziun: "La suprastanza vign incumbensada d'elaborar en maletg directiv pigl cumegn. Cheigl cugl scopo da dar a mintga persunga interessada la pussebladad da sa participar agl process per definire la strategia futura digl cumegn".

Igl mastral peglia ancunter chesta moziun e la metta an votaziun. Cun 103 cunter 9 vuschs vign la moziun digl votant acceptada. Uscheia ò la suprastanza da sottametter chella moziun ainfer 6 meis alla radunanza communal ansemen cun en pareri.

Oters votums na dattigl betg, uscheia tgi igl mastral sera allas 22.50 la radunanza e giaveischa a tots en bung arrivo a tgesa.

Tinizong, igls

Igl mastral:

Igl actuar:

Leo Thomann

Beat Jenal